

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
URED ZASTUPNIKA REPUBLIKE HRVATSKE
PRED EUROPSKIM SUDOM ZA LJUDSKA PRAVA
Zagreb, 3. studenog 2021.

Analiza presude

Bon protiv Hrvatske
br. zahtjeva 26933/15

povreda čl. 10. Konvencije – sloboda izražavanja

Kaznena osuda aktivista za zaštitu okoliša zbog izjava danih na zatvorenom skupu nije bila nužna u demokratskom društvu

Europski sud za ljudska prava (dalje: Europski sud) zasjedajući u odboru od 3 suca, dana 18. ožujka 2021. presudio je da je Republika Hrvatska podnositelju zahtjeva povrijedila pravo na slobodu izražavanja zajamčeno člankom 10. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i temeljnih sloboda (dalje: Konvencija).

Podnositelj zahtjeva je aktivist za zaštitu okoliša koji je tijekom govora na jednom okruglom stolu kritizirao rad tadašnjeg načelnika općine Motovun izjavivši da se ovaj „ponaša kako pravi pravcati žohar“. Načelnik je zbog toga protiv podnositelja podnio privatnu tužbu za klevetu i uvredu. Općinski sud u Pazinu proglasio je podnositelja krivim za vrijeđanje načelnika obrazloživši da izričaj upućen nekome da je pravi pravcati žohar svakako predstavlja uvredu jer se radi o štetočini i nametniku. Ovaj sud je podnositelju izrekao novčanu kaznu u iznosu od približno 3.500 eura. Županijski sud je potvrdio prvostupanjsku presudu, a Ustavni sud je odbio podnositeljevu ustavnu tužbu.

Pred Europskim sudom podnositelj zahtjeva je prigovorio da su domaći sudovi povrijedili njegovo pravo na slobodu izražavanja.

Budući da osuda za uvredu zbog izjava danih tijekom izlaganja na okruglom stolu svakako predstavlja miješanje u podnositeljevo pravo na slobodu izražavanja, Europski sud je ispitao je li to miješanje bilo zakonito, je li imao legitimni cilj te je li bilo nužno u demokratskom društvu. **Miješanje je bilo zakonito** jer se osuda temeljila na odredbama Kaznenog zakona, članka 109.¹ (kazneno djelo uvrede), **težilo je legitimnom cilju** zaštite prava drugih, odnosno časti i ugleda načelnika. Preostalo je pitanje je li miješanje bilo **nužno u demokratskom društvu**.

Europski sud je ispitao jesu li domaći sudovi uspostavili pravednu ravnotežu između dva suprotstavljena interesa i to podnositeljevog prava na slobodu izražavanja i prava načelnika na ugled, primjenjujući kriterije dobro utvrđene u svojoj sudskoj praksi ([Axel Springer AG](#)

---

¹ Narodne novine br. 110/11

[protiv Njemačke](#) [VV], st. 78. – 97. i [Couderc i Hachette Filipacchi Associés protiv Francuske](#) [VV], br. 40454/07, st. 82. – 93.).

i. Doprinos raspravi o pitanju od javnog interesa

U okviru čl. 10. st. 2. Konvencije postoji malo prostora za ograničenja političkog govora ili rasprave o pitanjima od javnog interesa. Dakle, kada se radi o pitanjima javnog interesa, Europski sud dodjeljuje visoki stupanj zaštite slobodi izražavanja, što podrazumijeva da države nemaju široku slobodu procjene ([Narodni list d.d. protiv Hrvatske](#), st. 60.).

Rasprava u ovom predmetu očigledno je se odnosila na pitanja važnog javnog interesa, budući da je sporni govor podnositelja zahtjeva održan na javnom skupu znanstvene prirode na kojem se među ostalim raspravljalo o načinu vođenja lokalne politike u području okoliša.

ii. Koliko je dotična osoba poznata javnosti

Načelnik Općine Motovun bio je javna osoba i stoga je morao imati viši prag tolerancije prema bilo kakvoj kritici ([Paraskevopoulos protiv Grčke](#), st. 37.).

iv. Sadržaj, oblik i posljedice izjave

Europski sud je ponovio da je potrebno razlikovati izjave o činjenicama od vrijednosnih sudova ([Morice protiv Francuske](#) [VV], stavak 126.) kao i to da čl. 10. štiti ne samo informacije ili ideje koje su prihvatljive i neuvredljive nego i one informacije i ideje koje „vrijeđaju, šokiraju ili uznemiruju“.

Domaći sudovi nisu proveli analizu o tome je li izjava podnositelja bila vrijednosni sud nego su samo kratko zaključili da je podnositelj usporedio načelnika sa štetočinom i parazitom što je samo po sebi predstavljalo uvredu.

Podnositelj nije namjeravao ovu izjavu učiniti dostupnom široj javnosti. Naime, govorio je na znanstvenom skupu ograničenom broju ljudi, a njegovo izlaganje je bez njegova znanja ili pristanka privatno snimljeno i objavljeno na mrežnim stranicama lokalne nevladine organizacije.

Domaći sudovi nisu ocijenili kontekst u kojem je pobijana izjava dana već su samo odbili tvrdnju podnositelja da je njegova izjava bila isključivo metaforička i da je predstavljala oštru kritiku politike načelnika.

v. Ozbiljnost sankcije

Podnositelj je kazнено osuđen što je rezultiralo unosom podataka u kaznenu evidenciju. Izrečena novčana kazna bila je značajna u danim okolnostima i imala je negativne posljedice na daljnje djelovanje podnositelja zahtjeva kao aktivista za zaštitu okoliša.

Slijedom navedenog, Europski sud je zaključio da domaći sudovi nisu relevantno i dostatno obrazložili miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva niti su uzeli u obzir načela i kriterije utvrđene u sudskoj praksi Europskog suda za uravnoteženje te slobode s

pravom na poštovanje privatnog života načelnika. Drugim riječima, nisu ocijenili cjelokupan kontekst u kojem je upotrijebljen osporeni izraz i ton kojim je izgovoren, te nisu uspostavili pravednu ravnotežu između mjera kojima je ograničeno podnositeljevo pravo na slobodu izražavanja i legitimnog cilja koji se tim mjerama htio postići. Stoga je došlo do povrede članka 10. Konvencije.

Za utvrđenu povredu, Europski sud je naložio državi isplatiti podnositelju zahtjeva naknadu u iznosu od 7.500,00 eura na ime neimovinske štete, te 3.250,00 eura na ime troškova i izdataka.

Ovaj predmet je dio grupe predmeta² protiv RH u kojima je Europski sud ocijenio da je miješanje u slobodu izražavanja podnositelja zahtjeva zbog izrečenih kaznenih osuda bilo nerazmjerno. U nadzoru izvršenja ovih presuda Odbor ministara Vijeća Europe naznačio je da se domaći sudovi susreću s poteškoćama u primjeni sudske prakse Europskog suda koja se odnosi na članak 10. Konvencije. Konkretno, iz presuda Suda je razvidno da domaći sudovi imaju poteškoće pri uspostavljanju ravnoteže između dva ili više prava iz Konvencije (obično čl. 8. i 10., a ponekad i čl. 6.) te da često izriču nerazmjerne sankcije, osobito u slučajevima vezanim za klevetu i uvredu. Odbor ministara stoga je naveo da je u tom pogledu ključna sustavna obuka sudaca o čl. 10. Konvencije³ i odnosu tog članka s drugim člancima Konvencije.

Ovu analizu izradio je Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskim sudom za ljudska prava. Analiza ne predstavlja službeni dokument Europskog suda za ljudska prava te nije obvezujuća za taj Sud.

© 2021. Ured zastupnika Republike Hrvatske pred Europskom sudom za ljudska prava

---

² [Miljević protiv Hrvatske](#), [N.Š. protiv Hrvatske](#) i [Tölle protiv Hrvatske](#)

³ Vidi HUDOC EXEC status izvršenja [grupe predmeta Miljević](#)